

Nacionālo nabadzības uzraudzības ziņojumu izstrāde

Jomas Piezīme

levads

EAPN ir tīkls, kas nodarbojas ar cīņu pret nabadzību. Mūsu mērķis ir strādāt kopā, lai panāktu nabadzības samazināšanu, uzlabojot pretnabadzības politiku un praksi valsts un ES līmenī. Šī procesa sastāvdaļas ir nabadzības tendenču uzraudzība, kurā valdībai būtu jāuzņemas atbildība, kā arī sabiedrības informētības palielināšana par šīs jomas realitāti, lai veicinātu pozitīvas pārmaiņas. Pašlaik EAPN iesaistās Eiropas Semestrī, lai mēģinātu panākt nabadzības samazināšanu, nodarbinātības un izglītības mērķus Eiropas Stratēģijas 2020 ietvaros, izmantojot dialoga procesus. Tas ietver sevī Eiropas Komisijas un ES dalībvalstu politikas priekšlikumu uzraudzību un mēģinājumus ietekmēt politikas ieteikumus, pievēršot uzmanību šī brīža jomas tendencēm un realitātēm. Tā ir bijusi svarīga daļa no mūsu Darba Programmas Eiropas Komisijai šajā periodā, un no mūsu finansējuma. Tomēr dalībnieki arvien vairāk pauž bažas par nepieciešamo darbu apjomu priekš iesaistīšanās un uzraudzības procesa un ietekmes uz politiku, īpaši valstīs ar nepietiekamu apņemšanos iesaistīt svarīgas ieinteresētās personas šajā procesā. Tiek ierosināts ***piešķirt prioritāti dalībnieku pašnovērtējumam par to, kas notiek nabadzības jomā viņu valstī, jo tas varētu kalpot kā izpratnes veidošanas un interešu aizstāvības instruments valsts līmenī, kā arī izveidot efektīvu ieguldījumu pamatu ES līmenim.***

Kas ir EAPN nabadzības uzraudzības ziņojums?

EAPN nabadzības uzraudzības ziņojums nav uzskatāms par visaptverošu, uz nacionāliem pētījumiem balstītu ziņojumu par nabadzību, lai gan atsevišķi dalībnieki var izlemt to darīt un īstenot to priekš savām vajadzībām, atkarībā no saviem resursiem. Tas sākas ar EAPN dalībnieku darba realitāti, kā arī ar to cilvēku, kas piedzīvo nabadzību, pieredzi un prioritātēm. Pirmām kārtām, tam būtu jābūt efektīvam komunikācijas līdzeklim, kura mērķis ir norādīt uz galvenajām nabadzības

jomas norisēm un tendencēm, īsumā novērtēt ES lomu tajā, noteikt galvenās problēmas, tai skaitā cilvēkiem, kuri piedzīvo nabadzību, kā arī piedāvāt risinājumus. Īsu pārskatu (apmēram 8-10 lappuses) var izstrādāt savas valsts valodā, izmantojot veidni (ar EAPN līgumu, lai tulkotu angļu valodā), lai ar to varētu dalīties un apmainīties ar EAPN dalībniekiem, kā arī ar ES lēmumu pieņēmējiem.

Mērķi

1. Pārraudzīt galvenās tendences un politiku attiecībā uz nabadzību un sociālo atstumtību Eiropā;
2. Veicināt sabiedrības informētību par prioritāriem jautājumiem, kā arī par to ietekmi un realitāti cilvēkiem, kuri saskaras ar nabadzību;
3. Piedāvāt konkrētus ieteikumus, kas balstīti uz piemēriem un pierādījumiem.

Mērķauditorija

1. Ieinteresētās personas un plaša sabiedrība nacionālajā līmenī;
2. Nacionālie un ES līmeņa lēmumu pieņēmēji (tulkojumā).

Process

Nabadzības uzraudzības ziņojums tiks izstrādāts EAPN tīkla valodās, bet mēs ceram, ka šis dokuments tiks pārtulkots angļiski, izmantojot pieejamo EAPN līguma naudu. Nacionālie tīkli var izlemt pielāgot vai paplašināt šo ziņojumu savā valsts valodā savām vajadzībām. Eiropas Organizācijas tiek aicinātas iesniegt konkrētu informāciju par attiecīgo valstu kontekstu atbilstošiem NN.

SATURS (8-10 lappuses - kā ceļvedis)

1. Ievads

- Kas Jūs esat, kāpēc Jūs rakstāt šo ziņojumu un kādas ir Jūsu galvenās ziņas.

2. Ko mēs saprotam ar nabadzību?

- Uzrādiet kopējo ES nabadzības definīciju un ES rādītājus par dalībvalstīm, kas pamatojas uz EU SILC (Eiropas Savienības Statistika par Ienākumiem un Dzīves Apstākļiem), saistībā ar Eiropas Stratēģiju 2020 (to var atrast EAPN nabadzības izskaidrotājā, ko sniedz EAPN Briseles komanda).
- Iekļaujiet citātus no cilvēkiem, kas piedzīvo nabadzību, ar kuriem Jūs strādājat.

3. Kas notiek ar nabadzību? Kuras grupas tā skar visvairāk?

- Iepazīstiet ar galvenajiem datiem par nabadzību no EU SILC:
 - Eiropas Stratēģijas 2020 rādītāji, piemēram, nabadzības risks, materiālā nenodrošinātība, zema darba intensitāte - sadalot tos pa vecuma, dzimuma, izcelsmes, izglītības līmeņa grupām un reģioniem.
 - Analizējiet plaisu mērķu sasniegšanā.
 - Piedāvājiet tendenču datu atlasu no citiem svarīgākajiem EU SILC rādītājiem – tostarp par strādājošo nabadzību, nepieciešamību pēc mājokļiem (skatīt datu sarakstu zemāk) un konkrētu nacionālo informāciju, ko Jūs uzskatāt par svarīgu.

4. Kādas ir galvenās problēmas un prioritātes? Ko domā cilvēki, kas piedzīvo nabadzību?

- Iezīmējiet galvenus prioritārus EAPN jautājumus un grupas;
- Ietveriet prioritātes no Jūsu darba ar cilvēkiem, kas piedzīvo nabadzību - ar piemēriem un liecībām, ja iespējams;

- Jums nav jāaptver visi jautājumi, izceliet prioritātes – dažus piemērus:
 - Vai pastāv pietiekams ienākumu atbalsts - minimālais ienākums un sociālā aizsardzība?
 - Vai cilvēki var piekļūt kvalitatīvām darbavietām? Vai strādājošo nabadzība ir aktuālā problēma?
 - Vai cilvēki var piekļūt vispārējiem pieejamiem, kvalitatīviem pakalpojumiem (tostarp mājokļiem, veselības aprūpei, izglītībai)? Vai pastāv kādi pakalpojumi, ar kuriem ir vairāk problēmu?
 - Vai kādas konkrētas grupas tas skar vairāk nekā citas? Vai pastāv diskriminācijas problēmas?
 - Citi specifiskie jautājumi.

5. Kāda ir ES un dalībvalstu valdību loma?

- Vai Eiropas Komisijas ziņojumi par valstīm un ieteikumi konkrētām valstīm palīdz, vai nē? Un kā ir ar ES fondiem?
- Kāda ir Jūsu valsts valdības reakcija? Izceliet galvenās pozitīvas vai negatīvas tendences attiecībā uz valsts politiku.

6. Ar ko nodarbojas EAPN?

- Izceliet, ko Jūsu valsts EAPN tīkls vai organizācija dara, lai apkarotu nabadzību: pozitīvi lobēšanas un aizstāvības piemēri, sniegtie pakalpojumi, paveiktie projekti vai kampaņas.

7. Galvenie ieteikumi

- Izklāstiet savus galvenos vēstījumus un ieteikumus, kas ir izveidoti no Jūsu prioritārajām jomām:
 - ES līmenī;
 - Nacionālajā un reģionālajā līmenī (tostarp lauku-pilsētu līmenī), ja nepieciešams.

Atsauces un Bibliogrāfija

Sastādiet atsauču un avotu sarakstu saviem datiem un piemēriem.

Vienkāršie padomi, kā efektīvi iegūt un izmantot datus par nabadzību

- Izvēlieties datus, kas ir visvairāk noderīgi tieši Jums un vislabāk „pārdod Jūsu lietu” - mazāk ir vairāk!
- Papildus ES datiem, iekļaujiet savas valsts datus - ietveriet arī dažus nacionālus piemērus, kas nāk no projektiem, pētījumu ziņojumiem, apsekojumiem un / vai no dalības EAPN. Tie bieži vien ir visinteresantākie un mazāk pazīstami piemēri.
- Ilustrējiet stāstīto ar liecību! Cilvēku stāsti padara datus par realitāti.

DATU AVOTI

1. ES LĪMENIS

- **EUROSTAT** → <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eiropas Savienības Statistikas birojs. Galvenā datu bāze, lai strādātu ar milzīgu mainīgo lielumu daudzumu. Īpaši svarīgas EUROSTAT tīmekļa sistēmā ir:

- *Izskaidrotā statistika* → http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Main_Page

Eurostat tīmekļa vietne, kas uzrāda statistikas tēmas viegli saprotamā veidā, ar ļoti noderīgām tabulām, diagrammām un grafikiem, kas ir gatavi lietošanai.

- *Eiropas Savienības statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC)* → <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database> un http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions

Instrumenti, kuru mērķis ir savākt savlaicīgus un salīdzināmus šķērsriezuma un garengriezuma daudzdimensiju mikrodatu par ienākumiem, nabadzību (ARPE rādītāji), sociālo atstumtību un dzīves apstākļiem.

○ Galvenās EU-SILC datu kopas - ar sadalījumu pa valstīm.

6.1.1. Cilvēki, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība (Eiropas Stratēģija 2020)

- [Eiropas Stratēģijas 2020 mērķis attiecībā uz nabadzību un sociālo atstumtību](#)
- [Sakari starp Eiropas Stratēģijas 2020 nabadzības un sociālās atstumtības rādītāju apakšgrupām](#)

6.1.2. Ienākumu sadale un monetārā nabadzība

- [Monetārā nabadzība](#)
- [Vecāka gadagājuma cilvēku monetārā nabadzība](#)
- [Nodarbināto nabadzība](#)
- [Ienākumu sadale](#)

6.1.3. Dzīves apstākļi

- [Privātās mājsaimniecības](#)
- [Iedzīvotāju struktūra](#)
- [Veselības un darba apstākļi](#)
- [Mājokļa apstākļi](#)
- [Bērnu aprūpes pasākumi](#)

6.1.4. Materiālā nenodrošinātība

- [Materiālā nenodrošinātība pēc kategorijām](#)
- [Ekonomiskā spriedze](#)
- [Ekonomiskā spriedze, kas saistīta ar mājokļiem](#)
- [Ilglietojuma preces](#)
- [Mājokļa trūkums](#)
- [Mājokļa vide](#)

6.1.5. EU-SILC *ad hoc* moduļi

- [2011 - Starppaaudžu nelabvēlīgo situāciju pārvešana](#)
- [2012 - Mājokļa apstākļi](#)
- [2013 - Personiskās labklājības rādītāji](#)

- *Tabulas par ES politiku* → <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
 Datu kopas, kas sniedz kvantitatīvu atbalstu Eiropas politikas izstrādei, ieviešanai un uzraudzībai: piemēram, Eiropas Stratēģijas 2020 Rādītāji, Ilgtspējīgas Attīstības Rādītāji, Nodarbinātības un Sociālās Politikas Rādītāji un Eiropas Sociālo Tiesību Pīlāra Rādītāji.

- **DAŽAS ATTIECĪGAS ES PUBLIKĀCIJAS UN AVOTI**
 - *Sociālais rezultātu pārskats par Eiropas Sociālo Tiesību Pīlāru*
 → <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017SC0200&from=EN>
 Izveidots, lai uzraudzītu Pīlāra īstenošanu, sekojot tendencēm un sniegunam ES valstīs 12 apgabalos; iekļaujas Eiropas Semestra procesā.

 - *Nodarbinātība un Sociālā Attīstība Eiropā* → <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7952&visible=0&>
 Nodarbinātības un sociālās attīstības Eiropā gada pārskats. Tas apsver jaunākos pieejamos datus un sniedz analīzi par galvenajām nodarbinātības un sociālajām attīstībām un izaicinājumiem ES un tās dalībvalstīs.

 - *Sociālās Aizsardzības Veiktspējas Monitorings un Sociālās Aizsardzības Komitejas (SPC) Gada Pārskats*
 → <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=758>
 Sociālās Aizsardzības Komiteja ar savu publikāciju palīdzību pārrauga sociālos apstākļus ES, kā arī sociālās aizsardzības politikas izstrādi ES dalībvalstīs. Tajā tiek ziņots par sociālo iekļaušanu, veselības aprūpi, ilgtermiņa aprūpi un pensijām saskaņā ar sociālās atvērtās koordinācijas metodi.

 - *Kopīgais Nodarbinātības Ziņojums (JER)* → <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6887-2017-INIT/en/pdf>
 Tas sniedz ikgadējo pārskatu par galvenajām nodarbinātības un sociālajām norisēm Eiropā, kā arī par ES dalībvalstu reformu pasākumiem.

- *Eiropas Sociālās Politikas Tīkls* →

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1135&intPageId=3589>

Neatkarīgo ekspertu tīkls, kas ziņo par sociālās iekļaušanas un aizsardzības politiku. Nacionālie tematiskie un ES sintēzes ziņojumi galvenajās jomās. Jaunākie nacionālie ziņojumi ietver sevī piekļuvi sociālajai aizsardzībai, minimālajiem ienākumiem, sociālajiem ieguldījumiem un jaunākajām sociālās politikas norisēm.

2. VALSTS LĪMENIS

- **NACIONĀLIE STATISTIKAS INSTITŪTI (NSIs) UN CITAS VALSTS IESTĀDES**

Institūcijas, kas katrā dalībvalstī ir atbildīgas par Eiropas un nacionālās statistikas izveidi, sagatavošanu un izplatīšanu. Dalībvalstis vāc datus un apkopo statistiku saviem un ES mērķiem. Eiropas Statistikas Sistēma (ESS) ir Eiropas iestāde, kas darbojas kā tīkls. Eurostat loma ESS tīklā ir vadīt statistikas saskaņošanu. ESS ir pieejams atjaunināts Nacionālo Statistikas Institūtu un citu nacionālo statistikas iestāžu saraksts. →

http://ec.europa.eu/eurostat/documents/747709/753176/20170529_List_ONAs_HR/982a6005-7225-45f5-be42-5803e526410e

- **VIETĒJĀ LĪMEŅA STATISTIKAS IESTĀDES**

PIEMĒRS:

Itālijā, tāpat kā vairākās citās Eiropas valstīs, ir sava statistikas sistēma (Sistema Statistico Nazionale), kas sastāv no Itālijas Nacionālā Statistikas Institūta (Istituto Nazionale di Statistica) un no citu valsts statistikas iestāžu tīkla, kā arī no katras vietējās iestādes statistikas birojiem (no reģionālā līdz pašvaldību līmenim). Tas nodrošina piekļuvi lielam datu klāstam, galvenokārt, makroekonomikas un darba rādītājiem. Attiecībā uz nabadzību, Itālijā ir pieņemti gan relatīvais, gan absolūtais rādītājs (skatīt ISTAT ziņojumu "Nabadzība Itālijā" (2015)

→ https://www.istat.it/en/files/2016/07/Poverty_in_Italy_2015.pdf?title=Poverty+in+Italy+-+14+Jul+2016+-+Poverty_in_Italy_2015.pdf

3. CITI STARPTAUTISKIE AVOTI

- **EKONOMISKĀS SADARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS ORGANIZĀCIJAS (OECD) STATISTIKA** → <http://www.oecd-ilibrary.org/statistics>

Indikatori 35 OECD dalībvalstīm (galvenokārt, ekonomikām ar augstu ienākumu līmeni). Šie indikatori ir: ienākumu Nevienlīdzība, Nabadzības Līmenis, Nabadzības Plaisa, kā arī rādītāji, kas attiecas uz piekļuvi pakalpojumiem vai darba tirgum. Šī datu bāze ir ļoti plaša.

- **PASAULES BANKAS (WB) DATI** → <http://data.worldbank.org/indicator>

Pasaules mēroga datu bāze, kurā ietilpst dažādu kategoriju rādītāju kopums. Šīs kategorijas ir: nabadzība, veselības aprūpe, izglītība, ekonomika un izaugsme, sociālā aizsardzība un darbs. Kaut arī šai starptautiskajai finanšu institūcijai (WB) ir globālais mērķis samazināt nabadzību, dati dotajā mājaslapā ne vienmēr tiek atjaunināti visām valstīm.

- **ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶU (SDG) RĀDĪTĀJI** →

<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/database/>

Datu kopums, kas apkopots, izmantojot ANO sistēmu, sagatavojot Ģenerālsēkretāra ikgadējo atskaiti "Progress ceļā uz Ilgtspējīgās Attīstības Mērķu īstenošanu". Pirmais Ilgtspējīgās Attīstības Mērķis ietver, lielākoties, absolūtos nabadzības rādītājus, tādus kā iedzīvotāju īpatsvars zem starptautiskā vai nacionālā nabadzības sliekšņa.

4. PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS / AKADĒMISKAIS LĪMENIS

- **NVO APSEKOJUMI UN PUBLIKĀCIJAS**

- **EAPN Izskaidrotājs „Nabadzība un Nevienlīdzība ES”** →

<http://www.eapn.eu/new-update-of-the-explainer-on-poverty-and-social-exclusion/>

Izskaidrotājs koncentrējas galvenokārt uz pašreizējām perspektīvām par nabadzības raksturu un apjomu, tās cēloņiem un tās saikni ar nevienlīdzību: tajā tiek analizēts, kā pašlaik ES tiek izprasta un mērīta nabadzība, kā arī tiek uzsvērti daži šo pieeju trūkumi.

Skatīt arī citas EAPN Publikācijas → <http://www.eapn.eu/news-and-publications/publications/>

○ **Citas interesantas NVO Publikācijas ES līmenī:**

- Caritas Europa, „Izbeigt nabadzību Eiropā”, 2016 → http://www.caritas.eu/sites/default/files/caritas_europa_cares_report2016_-_end_poverty_in_europe.pdf
- FEANTSA, “Otrais mājokļu izslēgšanas pārskats Eiropā”, 2017 → <http://www.feantsa.org/en/report/2017/03/21/the-second-overview-of-housing-exclusion-in-europe-2017?bcParent=27>
- FEBA: Informācija par pārtikas bankām visā Eiropā. <https://www.eurofoodbank.org/>

○ **NVO apsekojumi / dati dalībvalstu līmenī:**

- EG UK – Trussel Trust sniedz datus divreiz gadā par pārtikas banku izmantošanu Apvienotajā Karalistē. <https://www.trusseltrust.org/news-and-blog/latest-stats/>

● **AKADĒMISKĀS PUBLIKĀCIJAS**

○ Daži ievērojami Interneta portāli:

- *Eiropas Sociālā Observatorija - zinātniskās pētniecības institūts* → <http://www.ose.be/EN/publications.htm>
- *Nabadzības Apkarošana Eiropā (COPE) - Eiropas pētnieku un ieinteresēto personu tīkls* → <http://cope-research.eu/>
- *Pētniecības programmas „Horizon 2020” rezultāti attiecībā uz nabadzību / sociālo integrāciju* → <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/External%20advice%20and%20societal%20engagement-SC6-2016-2017.pdf>